



ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร



สนับสนุนทุนวิจัยโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ด้วยความร่วมมือของคณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

เอกสารฉบับนี้เป็นการนำเสนอรายงานการวิจัยโดยสรุป เรื่อง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นงานวิจัยเด่น ปี 2547 ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาพรวมเกี่ยวกับโครงการวิจัย ของชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.) สำหรับท่านผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายทางการศึกษา ชุดโครงการ วพร. ประกอบด้วยโครงการวิจัยแม่บท และภายใต้โครงการวิจัยแม่บทประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อยจำนวน 49 โครงการ โดยแต่ละโครงการวิจัยย่อยประกอบด้วยโรงเรียน/สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 135 โรงเรียน ดังนั้น รายงานการวิจัยในชุดโครงการ วพร. จึงประกอบด้วยรายงานการวิจัยโครงการวิจัยแม่บท จำนวน 1 ฉบับ รายงานการวิจัยระดับโครงการวิจัยย่อย จำนวน 49 ฉบับ และรายงานการวิจัยของแต่ละโรงเรียน จำนวน 135 ฉบับ ท่านผู้สนใจงานวิจัยของชุดโครงการ วพร. สามารถติดต่อขอรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่สำนักงานชุดโครงการ วพร.

สำนักงานชุดโครงการ วพร. ขอขอบคุณฝ่ายชุมชนและสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยในการดำเนินงานชุดโครงการ วพร. และการจัดพิมพ์เอกสารฉบับนี้

สำนักงานชุดโครงการ วพร.

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2547

สถานที่ติดต่อ

- สำนักงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทร. 0-2218-2589-90 โทรสาร 0-2215-3588

e-mail : rd1454@hotmail.com

web site โครงการ วพร. : www.edu.chula.ac.th/rd1

- ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา

- สาขาวิชาประถมศึกษา โทรศัพท์/โทรสาร 0-2218-2605

- สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ โทรศัพท์ 0-2218-2625

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

อนุสนธิ์จากการที่คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ซึ่งมีศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี เป็นประธานทั้ง 2 คณะ ได้ร่วมกันกำหนดนโยบายส่งเสริมการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย โดยใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ด้วยความร่วมมือจากสภาคุณบดี คณะครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ จึงได้สนับสนุนด้านวิจัยให้แก่คณะนักวิจัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อดำเนินชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เรียกชื่อย่อว่า ชุดโครงการ วพร.

ชุดโครงการ วพร. ประกอบด้วยโครงการวิจัยแม่บท และโครงการวิจัยย่อย 49 โครงการ จากโรงเรียนในโครงการทั้งหมด รวม 135 โรงเรียน โครงการวิจัยแม่บทเป็นโครงการวิจัยและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 2) ดำเนินการสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามกรอบรูปแบบที่กำหนดให้ โดยมีการนิเทศติดตาม สนับสนุน โครงการวิจัยย่อยจากโครงการวิจัยแม่บท และ 3) ศึกษา รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในมิติที่เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ชุมชน และนักวิชาการ และในมิติเกี่ยวกับงาน ได้แก่ งานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารวิชาการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และการสนับสนุนจากนักวิชาการ และศึกษารูปแบบการขยายผล การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนโครงการวิจัยย่อย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ตามกรอบที่คณะนักวิจัยโครงการวิจัยแม่บทได้กำหนดเป็นแนวทางวิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลายกลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมดจำนวน 135 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 121 คน จากทั้งหมด 135 คน ครูที่ตอบแบบสอบถาม 4,635 คน จากจำนวนทั้งหมด 5,747 คน นักเรียนเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นละหนึ่งห้องเรียนจากแต่ละโรงเรียน รวมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3,426 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2,544 คน ที่ทำแบบวัด และนักเรียนทั้งสองระดับชั้นที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 5,658 คน จากจำนวนทั้งหมด 125,746 คน ผู้ปกครอง/กรรมการสถานศึกษา ที่ตอบแบบสอบถาม 5,522 คน จากจำนวนทั้งหมด 133,546 คน กลุ่มตัวอย่างนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์

มหาวิทยาลัย 46 คน นักวิชาการ/ศึกษานิเทศก์ 87 คน รวม 133 คน และกลุ่มตัวอย่างนักวิจัยโครงการแม่บท ซึ่งประกอบด้วย นักวิจัยหลัก 4 คน และนักวิจัยร่วม 20 คน เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัยแม่บท ได้แก่ แบบประเมิน แบบวัด แบบสอบถาม และแบบสำรวจ รวม 16 ชุด แบบวัดมีค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.618 – 0.903 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน มีค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.749 – 0.960 ส่วนแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานโครงการวิจัยแม่บทและผู้เกี่ยวข้อง มีค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.713 – 0.974 นอกจากนี้มีเครื่องมืออื่นๆอีก 8 ชุด ได้แก่ แบบบันทึกการนิเทศ แบบรายงานผลการดำเนินงานของนักวิจัยร่วม แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครู แบบสัมภาษณ์ครูหลังการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์นักเรียนหลังการเรียนรู้ บันทึกการจัดกลุ่มสนทนา แบบบันทึกเหตุการณ์สำคัญ และแบบบันทึกการสืบสอบเชิงชั้นชม เครื่องมือแต่ละชุดใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน และในเวลาต่างกัน แบบวัดและแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ดำเนินการสองครั้ง ในช่วงต้นและช่วงสิ้นสุดโครงการ ส่วนเครื่องมือ/แหล่งข้อมูลโครงการวิจัยย่อย ครอบคลุมทั้งเครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม แบบวัด แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และเครื่องมือ/แหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ บันทึกการเรียนรู้ บันทึกการนิเทศ บันทึกการจัดกลุ่มสนทนา แผนการจัดการเรียนรู้ บันทึกการสอน แฟ้มสะสมงาน และรายงานการประเมินโครงการ

โครงการวิจัยแม่บทเป็นผู้ออกแบบกรอบการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โรงเรียนแสวงหายุทธศาสตร์/วิธีปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับกรอบที่กำหนด ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยเลือกกำหนดจุดเน้นของตน ได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการพัฒนา และ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่เป้าหมาย ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน มีนักวิชาการจากภายนอกดูแลให้ความช่วยเหลือ 3 ระดับ ได้แก่ นักวิจัยภายนอกซึ่งใกล้ชิดกับโรงเรียนมากที่สุด ดูแลเป็นรายโรงเรียน/โครงการ ถัดมาเป็นนักวิจัยร่วมซึ่งเป็นผู้ประสานงานในพื้นที่ดูแลหลายโครงการ และนักวิจัยหลักโครงการวิจัยแม่บท ดูแลโรงเรียน/โครงการทั้งหมด โครงการวิจัยย่อยดำเนินการเป็นเวลา 2 ปี ส่วนโครงการวิจัยแม่บทดำเนินการเป็นเวลา 3 ปี โดยเพิ่ม 6 เดือนแรกเพื่อเตรียมการ และ 6 เดือนหลัง เพื่อสังเคราะห์งานของโครงการวิจัยย่อย สรุปเป็นผลการวิจัยของชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ การทำตารางไขว้ (cross tabulation) สถิติบรรยายและสถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าสถิติที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (analysis of variance) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยสรุปมีดังนี้

1. รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา

รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ได้ผ่านกระบวนการวิจัยและกระบวนการพัฒนาของโรงเรียน/สถานศึกษา จำนวน 135 แห่ง มา 4 รอบๆ ละ 6 เดือน เป็นเวลา 2 ปี และได้รับการยอมรับและยืนยันจากโรงเรียน / สถานศึกษาว่า สามารถปฏิบัติได้จริง (practical) และมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และคุณภาพในระดับหนึ่งตามบริบทและปัจจัยที่แตกต่างกันของโรงเรียน “รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา” เรียกสั้นๆ ว่า “รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ วพร.” หมายถึง รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้โดยการรวมพลังกันทำวิจัยและพัฒนาทั้งโรงเรียน เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย แนวคิดหลัก 3 ประการ ได้แก่ แนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวคิดการปฏิรูปทั้งโรงเรียน และ แนวคิดการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งยุทธศาสตร์หลัก 11 ประการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ (1) การสร้างความรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (2) การใช้ระบบที่เลี้ยงจากภายในและภายนอกโรงเรียน (3) การกำหนดจุดเน้นและสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (4) การเสริมพลังอำนาจ (5) การใช้ทฤษฎีและการวิจัยเป็นฐานในการปฏิบัติ (6) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (7) การทำงานเป็นทีมแบบร่วมงาน (8) การบูรณาการ (9) การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ (10) การประเมินผลอย่างครอบคลุมและ (11) การสร้างเครือข่ายพันธมิตร และกระบวนการดำเนินงาน 10 ขั้นตอน ได้แก่ขั้น (1) เตรียมการ (2) กำหนดปัญหาวิจัย (3) พัฒนาบุคลากร (4) วางยุทธศาสตร์ดำเนินงาน (5) จัดทำแผนปฏิบัติการและแผนการวิจัย (6) พัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จ (7) จัดทำเครื่องมือ (8) ปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา เก็บและวิเคราะห์ข้อมูล (9) สรุปผลและขยายผล และ (10) ประเมินความสำเร็จการดำเนินงาน โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ครู ครูดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามวงจรการปฏิบัติงาน ดังนี้ (1) ครูวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 กำหนดและใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เลือกไว้ (2) ปฏิบัติการสอนตามวิธีการที่เลือกไว้ (3) ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เสริมตามสถานการณ์ (4) ประเมินผลการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูล (5) นำข้อมูลมาพัฒนาวิธีสอนของตน และ (6) นำวิธีการที่ได้ปรับปรุงแล้วไปใช้ต่อไป และดำเนินการเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ เป็นระยะ ๆ จนกระทั่งสุดท้าย โรงเรียนนำผลการวิจัยและข้อมูลของทุกฝ่ายมาสังเคราะห์รวมกัน ทำให้ได้คำตอบว่า วิธีการที่ใช้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นยังได้วิธีการที่ได้รับการพัฒนาให้ดีและเหมาะสมกับบริบทของงานซึ่งถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถพัฒนาขึ้น การดำเนินการทั้งหมดที่กล่าวมาก็คือ การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา

ผู้บริหาร ผู้บริหารดำเนินงานใน 4 ด้าน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ (1) ด้านการจัดปัจจัยเกื้อหนุนครู (2) ด้านการจัดระบบนิเทศภายใน (3) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และ (4) ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ผู้บริหารสามารถทำวิจัยและพัฒนาหรือ การวิจัยในลักษณะอื่นๆ ในเรื่องดังกล่าว หรือที่เกี่ยวข้องได้ตามความสนใจ

นักวิชาการภายนอกโรงเรียน นักวิชาการภายนอก ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่โรงเรียน โดยเฉพาะการนิเทศการเรียนการสอน โดยมีการค้นคิด แสวงหายุทธศาสตร์ และวิธีการต่างๆ มาช่วยเสริมสมรรถภาพครูและผู้บริหาร นักวิชาการภายนอกสามารถทำวิจัยและพัฒนา หรือ การวิจัยในลักษณะอื่นๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนได้ตามความสนใจ

สรุปได้ว่า รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ วพร. เป็นการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมุ่งให้บุคลากรทั้งโรงเรียน รวมพลังกันดำเนินงาน โดยทุกคนเรียนรู้ที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ของตนให้เป็นไปตามแนวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ดำเนินการวิจัยและพัฒนางานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนในภาพรวม

2. รูปแบบการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา

โรงเรียน/สถานศึกษา จำนวน 135 แห่ง ในชุดโครงการ วพร. ได้มีการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้แล้ว ประมาณร้อยละ 50 มีโรงเรียนที่ได้รับการขยายผลทั้งสิ้น 175 แห่ง โดยมีรูปแบบการขยายผลดังนี้

รูปแบบ การขยายผลที่ได้จากการวิจัยมี 3 รูปแบบ แต่ละรูปแบบประกอบด้วยลักษณะ ยุทธศาสตร์ และวิธีการขยายผล ดังนี้

(1) รูปแบบการเผยแพร่ผลงาน หมายถึง การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบให้โรงเรียน/บุคลากรอื่นๆ รับรู้ รับทราบ พบว่า มีลักษณะการเผยแพร่ 3 ลักษณะ คือ การเผยแพร่ในวงจำกัด การเผยแพร่เชิงรับ และการเผยแพร่เชิงรุก

(2) รูปแบบการขยายผล คือ การดำเนินการเผยแพร่จนถึงระดับที่มีการตกลงและดำเนินการให้ความช่วยเหลือโรงเรียน/สถานศึกษา ในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวทางของโรงเรียนต้นแบบ พบว่า โรงเรียน/สถานศึกษาต้นแบบ มีลักษณะของการขยายผลไปยังโรงเรียนเครือข่าย 4 แบบ คือ การขยายผลเต็มตามรูปแบบ การขยายผลเฉพาะส่วน การขยายผลเฉพาะกระบวนการ และการขยายผลตามอริยาศัย โดยมีการใช้ยุทธศาสตร์เผยแพร่และขยายผลไปตามเขตพื้นที่/ข้ามเขต/ตามสังกัด/ตามปัญหาความต้องการ/ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/บุคคลสำคัญ/ตามคำแนะนำและเปิดรับสมัคร โดยใช้วิธีการหลากหลายมุ่งใจให้โรงเรียนเครือข่ายเกิดความสนใจและยอมรับที่จะดำเนินการ

(3) รูปแบบการส่งเสริมโรงเรียนต้นแบบในการขยายผลสำหรับกลุ่มศึกษานิเทศก์/นักวิชาการในการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ/บทบาทในการส่งเสริม 5 บทบาท คือ บทบาทของผู้กระตุ้น

ผู้ประชาสัมพันธ์ ผู้แสวงหาเครือข่าย ผู้ประสานงานและผู้สนับสนุน โดยใช้ยุทธศาสตร์การเป็นแบบอย่าง และการส่งเสริมด้วยวิธีการหลากหลาย

3. ผลการวิจัยและพัฒนา: การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับบุคคล

3.1 การปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน

3.1.1 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้และคุณลักษณะ ทางด้านวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในช่วงปีที่ 2 ของการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ สูงกว่าในช่วงปีแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการสูงที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการคิด

3.1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนเกี่ยวกับความสามารถทางการคิดเชิงสังคมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อแรกเข้าและหลังเข้าโครงการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนใน 5 ด้านหลัก คือผลการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ของครู และการบริหารของโรงเรียน หลังเข้าโครงการสูงกว่าแรกเข้าโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการเรียนรู้ มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสูงที่สุด โดยเมื่อแรกเข้าร่วมโครงการ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดใน 5 ด้าน

3.1.4 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมทางบวกในด้าน กระบวนการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และกล้าแสดงความคิดเห็น นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม หลากหลาย ได้ทำงานเป็นกลุ่ม ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติและนักเรียนเห็นว่า ตนเองมีคุณสมบัติในด้านต่อไปนี้เพิ่มขึ้น คือ ทักษะการคิด การทำงานกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น การมีคุณธรรมจริยธรรม และทักษะ การเรียน

3.1.5 ผลผลิต นักเรียนได้ผลิตชิ้นงานที่เป็นผลจากการใช้กระบวนการเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 3 ประการ คือ 1) โครงการ 2) สิ่งประดิษฐ์ และ 3) งานวิจัยของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย

3.2 การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้ปกครองและชุมชน

3.2.1 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ใน 3 ด้านหลัก เมื่อ หลังเข้าโครงการ สูงกว่าแรกเข้าโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสูงที่ สุดในด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ และลักษณะการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาทั้ง โรงเรียนและผลที่ได้ รับจากการปฏิรูป

3.2.2 ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน และโรงเรียน มากขึ้น ผู้ปกครองมีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน และยินดีให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่

โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดหาแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน

3.3 การปฏิรูปการเรียนรู้ของครู

3.3.1 ผลการเรียนรู้ของครู

1) คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ใน 7 ด้านหลัก หลังเข้าโครงการสูงกว่าแรกเข้าโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสูงสุด ในด้านการวิจัยและพัฒนา รองลงมาได้แก่ ผลที่ได้รับจากการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และทักษะกระบวนการ

2) ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในห้องเรียนจำนวน 108 ห้อง พบว่า ครูมีการเตรียมการสอน มีแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถสอนได้ตามแผน โดยมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ การให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การปฏิบัติ การทดลอง การอภิปราย การสาธิต การสรุปบทเรียนร่วมกับครูและการประเมินตนเอง นักเรียนให้ความร่วมมือทำกิจกรรม เรียนอย่างกระตือรือร้นและมีความสุข มีชิ้นงานและเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ คุณภาพการสอนของครูตามการประเมินของนักวิจัยภายนอก พบว่า ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 59 สอนอยู่ในระดับดี และร้อยละ 3.3 อยู่ในระดับดีมาก

3) จากการสัมภาษณ์ครูหลังการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูพอใจที่นักเรียนมีการเรียนรู้ อย่างมีความสุข คือนักเรียนค้นคว้าหาความรู้ สรุปความรู้เอง จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า การสอนของครูในปัจจุบันแตกต่างจากการสอนเมื่อ 2 ปีก่อน (ก่อนที่ครูจะเข้าร่วมโครงการ) ซึ่งครูสอนแบบบรรยายไม่เน้นกระบวนการกลุ่ม นักเรียนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ครูมอบงาน แบบฝึกหัด การบ้านเป็นรายบุคคลจำนวนมาก และครูสอนเน้นเนื้อหาจากหนังสือเรียน ให้จำหรือจดบนกระดาน แต่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ครูให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มและในการเรียนรู้ได้ทำกิจกรรมหลากหลาย ทำให้ไม่เบื่อ รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกมากขึ้น

4) ข้อมูลพฤติกรรมทั่วไปของครู ทั้งด้านบวกและด้านลบจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่าพฤติกรรมด้านบวกที่ครูแสดงออกตามลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) การยิ้มแย้มแจ่มใส 2) การเสริมแรง 3) การเอาใจใส่ 4) ความพร้อมในการสอน 5) ความเป็นกันเอง สำหรับพฤติกรรมด้านลบที่พบในห้องเรียนจำนวนน้อยคือครูมีสีหน้าเคร่งเครียด การพูดตลอดเวลา การควบคุมอารมณ์ไม่ได้ การพูดเร็ว ควบคุมชั้นเรียนไม่ได้

5) ครูมีการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้นของโรงเรียน โดยโรงเรียนร้อยละ 70 ได้รายงาน ว่า นักเรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ตามจุดเน้นสูงขึ้น

6) ครูมีการทำวิจัยปฏิบัติการ ในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนจำนวนมาก และครูส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหของผู้เรียน จากการวิจัยดังกล่าว

7) สิ่งที่คุณต้องการมากที่สุด คือ ขอให้ลดภาระงานให้เหลือเวลาพอสำหรับการเตรียมการสอน ต้องการความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ รูปแบบ เทคนิค วิธีสอนและรูปแบบการเขียนแผนการสอนที่ง่ายและต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครู

3.3.2 ผลผลิตของครู

1) ผลผลิตรายบุคคล

ครูทุกคนที่เข้าร่วมโครงการมีแผนการจัดการเรียนรู้ตามตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน และครูบางส่วนมีรายงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งมีทั้งงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้จำนวนโดยประมาณมากกว่า 2,000 เรื่อง

2) ผลผลิตในภาพรวม

จากการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาแบบรวมพลังของครู ส่งผลให้โรงเรียน/สถานศึกษาแต่ละแห่ง ได้เน้นวัดผลของการจัดการเรียนรู้ระดับโรงเรียน ซึ่งก็คือ นวัตกรรมของการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการที่โรงเรียน/สถานศึกษาเลือกใช้ (ตามตัวแปรต้นของการวิจัย) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน (ตัวแปรตามของการวิจัย)

3.4 ผลการปฏิบัติการเรียนรู้ของผู้บริหาร

3.4.1 ผู้บริหาร มีศักยภาพระดับดีมากร้อยละ 11.11 ระดับดี ร้อยละ 39.26 ระดับปานกลาง ร้อยละ 40 และระดับพอใช้ร้อยละ 8.9 และระดับใช้ได้ร้อยละ 0.74 ผู้บริหารที่มีศักยภาพระดับดีมาก มีตัวบ่งชี้ระดับดีมาก 6 ตัว ได้แก่ ความเป็นที่ยอมรับ ความมุ่งมั่นทุ่มเททำงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง การจัดระบบนิเทศติดตามงาน และการสนับสนุนด้านปัจจัย ส่วนตัวบ่งชี้อีก 2 ตัว ได้แก่ ศักยภาพทางวิชาการ และความสัมพันธ์กับชุมชนยังไม่ถึงระดับดีมาก ได้ระดับดีเท่านั้น

3.4.2 ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 90 มีการดำเนินการปฏิรูปโรงเรียนใน 4 ด้าน โดยมีการดำเนินการด้านการจัดปัจจัยเกื้อหนุนมากที่สุด ผู้บริหารมีการพัฒนาครูด้วยการวิจัยและส่วนหนึ่งได้พัฒนาแนวทางและยุทธศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนในการพัฒนาครู ผู้บริหารมีการจัดระบบนิเทศภายในแบบหลากหลาย เช่น นิเทศด้วยตนเอง จัดคณะครูในการนิเทศ ให้ครูจับคู่กันเอง ให้นักวิชาการภายนอกมาช่วยนิเทศ และจัดให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้มีการดำเนินการของความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาร่วมงานกับโรงเรียนและโรงเรียนเข้าร่วมประชุมกับชาวบ้าน และผู้บริหาร ร้อยละ 60 ใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3.4.3 ผู้บริหารได้พัฒนาทักษะวิจัยเพิ่มขึ้น โดยร้อยละ 40 มีรายงานการวิจัยในเรื่องที่ตนสนใจ

3.4.4 ผู้บริหารมีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ใน 9 ด้านหลัก หลังเข้าโครงการสูงกว่าแรกเข้าร่วมโครงการ โดยมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในด้านผลที่ผู้บริหารได้รับจากการปฏิรูป รองลงมาได้แก่ ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิรูป

3.5 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักวิชาการภายนอก

3.5.1 นักวิจัยภายนอก

1) นักวิจัยภายนอกของชุดโครงการ วพร. มีคุณภาพระดับดีมากร้อยละ 12.5 ระดับดีร้อยละ 10.4 ระดับปานกลาง ร้อยละ 39.6 ระดับพอใช้ ร้อยละ 29.2 และระดับใช้ได้ ร้อยละ 8.3 นักวิจัยภายนอกที่มีคุณภาพระดับดีมากต้องมีตัวบ่งชี้ระดับดีมากทั้ง 6 ตัว ได้แก่ ศักยภาพทางวิชาการ ความตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน การทุ่มเทเวลา ยุทธศาสตร์การทำงานอย่างเป็นระบบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ และความเป็นประชาธิปไตย

2) นักวิจัยภายนอกมีทักษะการนิเทศและการทำงานแบบรวมพลังเพิ่มขึ้น โดยสามารถพัฒนานวัตกรรม/แนวทาง/กลยุทธ์ /วิธีการเฉพาะต่างๆ ในการพัฒนาครูและผู้บริหารขึ้นจำนวนมาก เช่น ยุทธวิธี 4 ประสาน ยุทธวิธีกระตุ้น-หนุน-หนี รูปแบบรวมพลัง 9 ก้าว การนิเทศแบบต่อยอดประสบการณ์ การนิเทศแบบเผชิญหน้า เทคนิคพาคิดพาทำ เทคนิคเริ่มช้าๆ ไปเร็วๆ และเทคนิคอุ้งมือปฏิบัติ

3) นักวิจัยภายนอกมีทักษะการวิจัยเพิ่มขึ้น สามารถทำวิจัยระดับโครงการและประมาณร้อยละ 40 มีผลงานวิจัยเฉพาะตนเพิ่มเติม นอกจากนั้นยังสามารถพัฒนาครูและผู้บริหารให้ทำวิจัยปฏิบัติการได้

4) นักวิจัยภายนอกประเมินตนเองในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับค่อนข้างน้อยถึงมาก โดยประเมินในระดับมากในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและวิธีการของโครงการ การวิจัยและพัฒนา การวิจัยชั้นเรียน และการวิจัยของผู้บริหาร และประเมินตนเองในระดับค่อนข้างน้อยในด้านการดำเนินงาน การนิเทศและการวิจัยของตนเอง รวมทั้งความสำเร็จในการเสริมสมรรถภาพครูและการนิเทศ แต่มีความพึงพอใจที่ได้เรียนรู้กับโรงเรียนในระดับค่อนข้างมาก รวมทั้งประเมินว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ วพร. ในทุกด้านในระดับค่อนข้างมาก

3.5.2 นักวิจัยร่วมและนักวิจัยหลัก

1) นักวิจัยร่วมประเมินตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานในระดับมากทุกประเด็น ยกเว้นการให้ความช่วยเหลือแก่นักวิจัยภายนอกที่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

2) นักวิจัยหลักได้รับการประเมินจากผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ในช่วงแรกเข้าและหลังเข้าโครงการ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่ม หลังเข้าโครงการสูงกว่าแรกเข้าโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกประเด็น ยกเว้นในกลุ่มนักวิจัยภายนอก ซึ่งพบว่า เมื่อแรกเข้าและหลังเข้าโครงการ ในประเด็นการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของตนเอง และในประเด็นความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของนักวิจัยหลัก มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มนักวิจัยภายนอกมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในประเด็นความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ในกลุ่มนักวิจัยร่วม มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในประเด็นการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของนักวิจัยภายนอก ส่วนในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในประเด็น

การดำเนินการระดับโรงเรียน และน้อยที่สุดในประเด็นการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของนักวิจัยภายนอก

3) ในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนนี้ นักวิจัยร่วมและนักวิจัยหลักได้เรียนรู้ปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งในด้านการดำเนินงานกับบุคคลหลายฝ่าย และด้านวิชาการที่เป็นปัญหาในการปฏิรูปการเรียนรู้ และได้พยายามเชื่อมโยงงานโครงการวิจัยกับงานในหน้าที่ของตน โดยใช้งานวิจัยของชุดโครงการเป็นสถานการณ์และสนามในการเรียนรู้ รวมทั้งกระตุ้นและส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษา ดำเนินการวิจัยต่อเนื่องในประเด็นที่สนใจ ซึ่งปัจจุบันมีนิสิตระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ใน 5 สาขาวิชาที่กำลังดำเนินการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องจากชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนนี้ รวม 11 เรื่อง

4. ผลการวิจัยและพัฒนา : การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับโรงเรียน

4.1. ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนโดยภาพรวม

4.1.1 ระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ผลการประเมินระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยโครงการวิจัยแม่บทเมื่อสิ้นสุดโครงการพบว่า โรงเรียนในโครงการวิจัยย่อยจำนวน 135 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีระดับการพัฒนาดี/ดีมาก จำนวน 75 โรงเรียน (55.6 %) ระดับการพัฒนาปานกลาง 57 โรงเรียน (42.2 %) และระดับพัฒนาน้อย 3 โรงเรียน (2.2 %) การประเมินระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนดังกล่าว ประเมินโดยใช้ตัวบ่งชี้ 4 ตัว โดยตัวบ่งชี้การรวมพลังเป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่นอีก 3 ตัว ซึ่งได้แก่ การดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวคิด ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และนวัตกรรมตามจุดเน้น

4.1.2 การเปลี่ยนแปลงระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

จากการประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน 3 ระยะ ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนในโครงการ ซึ่งพบว่า จากจำนวนโรงเรียนในโครงการทั้งหมดที่ได้รับการประเมินครบ 3 ครั้ง จำนวน 132 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีระดับพัฒนายั่งยืนและก้าวหน้า 94 โรงเรียน (71.2 %) ซึ่งแบ่งเป็นการพัฒนาระดับดีมาก 28 โรงเรียน (21.2 %) และการพัฒนาดีขึ้นและก้าวหน้า 66 โรงเรียน (50.00 %) และเป็นโรงเรียนที่ยังไม่มีความยั่งยืนในการพัฒนา 38 โรงเรียน (28.8 %)

4.2 ความเชื่อมโยงระหว่างระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และศักยภาพของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนที่มีระดับการพัฒนาดีและดีมาก เป็นโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีศักยภาพสูง โดยศักยภาพของผู้บริหารประเมินจากตัวบ่งชี้ 8 ตัว ได้แก่ ความเป็นที่ยอมรับ ความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน

ศักยภาพทางวิชาการ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง การจัดระบบนิเทศติดตามงาน การสนับสนุนด้านปัจจัย และความสัมพันธ์กับชุมชน

4.3 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของนักเรียน

4.3.1 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้านผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวม

เมื่อใช้ผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการแสดงระดับของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพอใช้ พบว่าแรกเข้าโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับพอใช้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้วิชาการ ทักษะการคิด และทักษะการแสวงหาความรู้ฯ หลังเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับดีมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้วิชาการ ทักษะการคิด และในระดับดี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการแสวงหาความรู้ฯ ลักษณะความเป็นพลเมืองดี และความสามารถทางการคิดเชิงสังคม และเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โรงเรียนที่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนคงเดิมทั้ง 5 มิติ ของการวัด มีจำนวนตั้งแต่ 45-56 โรงเรียน (44.12 – 54.90 %) โรงเรียนที่มีพัฒนาการดีขึ้น มีจำนวนตั้งแต่ 29-48 โรงเรียน (18.63– 47.06 %) และมีโรงเรียนที่มีระดับการพัฒนาลดลงจำนวน 1-19 โรงเรียน (0.98 – 18.63 %)

4.3.2 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ด้านผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวม

เมื่อใช้ผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการแสดงระดับของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพอใช้ พบว่าแรกเข้าโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับพอใช้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้วิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ฯ และลักษณะความเป็นพลเมืองดี และอยู่ในระดับดี 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถทางการคิดเชิงสังคม หลังเข้าร่วมโครงการพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับดีทุกด้าน และเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า โรงเรียนที่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้คงเดิมทั้ง 5 มิติ ของการวัดมีจำนวนตั้งแต่ 40-51 โรงเรียน (51.95 – 66.23 %) โรงเรียนที่มีพัฒนาการดีขึ้น มีจำนวนตั้งแต่ 22-35 โรงเรียน (28.57 – 45.45 %) และโรงเรียนที่มีระดับการพัฒนาลดลงมีจำนวน 2-10 โรงเรียน (2.60 - 12.99 %)

4.3.3 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้านผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แยกตามสังกัด

เมื่อพิจารณาผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน แยกตามสังกัด แสดงให้เห็นว่า แต่ละสังกัดมีจุดเด่น จุดด้อยแตกต่างกัน ในด้านวิชาการมี 3 สังกัดที่มีการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปในทางที่ดีขึ้น โดยจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีการปฏิรูประดับพอใช้ลดลง ระดับดี และ

ระดับดีมากเพิ่มขึ้น ได้แก่ สังกัด สปข. เทศบาล และ สช. ตามลำดับ ส่วนในด้านทักษะการคิด สังกัดที่มีการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ สังกัด ดชค. สปข. และ เทศบาล โดยสังกัด ดชค. มีจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีการปฏิรูประดับพอใช้ลดลงมากที่สุด รองลงมาคือ สปข. และเทศบาล โดยสังกัดเทศบาลมีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นในระดับดีมาก มากที่สุด รองลงมาได้แก่ สช. และ สปข. ตามลำดับ ในด้านทักษะการแสวงหาความรู้ สังกัดที่มีการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปในทางที่ดีขึ้น คือ ร้อยละของโรงเรียนที่มีการปฏิรูประดับพอใช้ลดลง ได้แก่ สังกัด กทม. ดชค. ทบวง/สรภ. เทศบาล และ สปข. ส่วนสังกัด สช. มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นในระดับดีมากเด่นชัดกว่าสังกัดอื่น ในด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี สังกัดที่มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นในระดับดี และดีมาก ได้แก่ สังกัด ดชค. สช. และ สปข. และสังกัดที่พัฒนาจากไม่มีระดับดีมากเป็นระดับดีมาก ได้แก่ สังกัด กทม. ดชค. และเทศบาล ด้านสุดท้ายคือ ด้านความสามารถทางการคิดเชิงสังคม การพัฒนาที่เห็นได้ชัด ได้แก่ สังกัด สปข. เป็นที่น่าสังเกตว่า สังกัด ทบวง/สรภ. ไม่มีโรงเรียนที่มีระดับการปฏิรูปพอใช้ในด้านวิชาการและทักษะการคิด และไม่มีระดับดีมาก ในด้านทักษะการแสวงหาความรู้ และลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในขณะที่โรงเรียนสังกัด ดชค. ทุกโรงเรียนมีระดับการปฏิรูปด้านวิชาการอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนด้านทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ และความเป็นพลเมืองดี บางโรงเรียนสามารถพัฒนาถึงระดับดีมากได้

4.3.4 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้านผลการเรียนรู้ และคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แยกตามสังกัด

เมื่อพิจารณาผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน แยกตามสังกัดในด้านวิชาการมี 5 สังกัดที่มีการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปในทางที่ดีขึ้น โดยมีจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีการปฏิรูประดับพอใช้ลดลง พบใน 3 สังกัด ได้แก่ สังกัด สปข. สศ. และเทศบาล ระดับดีมีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นพบในสังกัด สปข. สศ. และระดับดีมากพบในสังกัด สศ. อาชีวศึกษา และทบวง/สรภ. โดย ทบวง/สรภ. มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด เป็นที่น่าสังเกตคือ สังกัดเทศบาลเริ่มต้นจากระดับพอใช้ทั้งหมด บางโรงเรียนสามารถพัฒนาถึงระดับดีมากได้ ในด้านทักษะการคิด สังกัดที่มีการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปในทางที่ดีขึ้น โดยร้อยละของโรงเรียนที่มีการปฏิรูประดับพอใช้ลดลง ได้แก่ สังกัด เทศบาล สศ. สปข. และ สช. ตามลำดับ และเป็นที่น่าสังเกตในสังกัด เทศบาล และ สช. บางโรงเรียนสามารถพัฒนาถึงระดับดีมากได้ ในด้านทักษะการแสวงหาความรู้ สังกัดที่มีการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ สังกัด อาชีวศึกษา เทศบาล สปข. และ สช. โดยมีร้อยละของโรงเรียนที่มีการปฏิรูประดับพอใช้ลดลงตามลำดับ ส่วนในระดับดี สังกัดที่มีร้อยละที่เพิ่มขึ้นเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ สังกัด อาชีวศึกษา และเทศบาล และในระดับดีมากสังกัดที่มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นเห็นได้ชัดเจนที่สุดได้แก่ สังกัด สปข. ในด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี สังกัดที่มีการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนโดยระดับพอใช้ลดลง เรียงตามลำดับได้แก่ สังกัดอาชีวศึกษา สช. สปข. และ สศ. ระดับดีมากมีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นเรียงตามลำดับ ได้แก่ สังกัดอาชีวศึกษา สปข. และ สช. ตามลำดับ ในด้านสุดท้ายคือ ด้านความสามารถทางการคิดเชิงสังคม สังกัดที่มีจำนวนร้อยละของโรงเรียนลดลงในระดับพอใช้ได้แก่

สังกัด พลศึกษา เทศบาล สปช. และ สช. เรียงตามลำดับ ส่วนในระดับดีมีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นเห็นได้ชัดเจน พบในสังกัด สปช. และระดับดีมากพบในสังกัด สช. มีข้อน่าสังเกตคือเมื่อแรกเข้าโครงการ สังกัด ทบวง/สรง. ไม่มีโรงเรียนที่มีการปฏิรูประดับพอใช้เลยในด้านวิชาการ และทักษะการคิด แต่มีในด้านทักษะการแสวงหาความรู้ และลักษณะความเป็นพลเมืองดี และยังคงอยู่ในระดับพอใช้หลังเข้าร่วมโครงการ

4.3.5 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้านการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการด้านผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด แยกตามสังกัด

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมมากกว่าจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมในด้านวิชาการพบในสังกัดเทศบาล และ สปช. ด้านทักษะการแสวงหาความรู้พบในสังกัด ดชด. สช. และ สปช. ด้านความสามารถทางการคิด พบในสังกัด ดชด. เทศบาล และ สปช. ในด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี พบในสังกัด ดชด. ส่วนด้านทักษะการคิดไม่พบในสังกัดใดเลย เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ในด้านความรู้วิชาการและทักษะการคิด พบในสังกัด ทบวง/สรง. ด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี พบในสังกัด กทม. ทบวง/สรง. และ สช. เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมน้อยกว่าจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ด้านทักษะการคิด พบในสังกัด กทม. ดชด. สช. และ สปช. ทักษะการแสวงหาความรู้พบในสังกัด กทม. ทบวง/สรง. และเทศบาล และด้านความสามารถทางการคิดเชิงสังคม พบในสังกัด กทม. ทบวง/สรง. และ สช. ส่วนด้านวิชาการ พบในสังกัด กทม. และ ดชด. และด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี พบในสังกัด เทศบาล และ สช.

4.3.6 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้านการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการด้านผลการเรียนรู้ และคุณลักษณะนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด แยกตามสังกัด

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมมากกว่าร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ในด้านทักษะการแสวงหาความรู้พบในสังกัด กทม. ทบวง/สรง. เทศบาล สช. สปช. และ สศ. ด้านทักษะการคิด พบในสังกัด ทบวง/สรง. เทศบาล สปช. และ สศ. ด้านความสามารถทางการคิดเชิงสังคม พบในสังกัด เทศบาล พลศึกษา สช. สปช. และ สศ. ด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี พบในสังกัด กทม. ทบวง/สรง. และ สช. และด้านความรู้วิชาการ พบในสังกัด ทบวง/สรง. และเทศบาล เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ในด้านวิชาการพบในสังกัด สช. และ สปช. ด้านทักษะการคิด พบในสังกัด สช. ด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี และด้านความสามารถทางการคิดเชิงสังคม พบในสังกัด อาชีวศึกษา และสุดท้ายเมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมน้อยกว่า

จำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ด้านความรู้วิชาการ พบในสังกัด กทม. พลศึกษา สศ. และอาชีวศึกษา ด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี พบในสังกัด เทศบาล พลศึกษา สปช. และ สศ. ด้านทักษะการคิด พบในสังกัด กทม. และ อาชีวศึกษา ด้านทักษะการแสวงหาความรู้ พบในสังกัด พลศึกษา และ สศ. ส่วนด้านความสามารถทางการคิดเชิงสังคม พบในสังกัด กทม. และ ทบวง/สรภ.

4.3.7 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโดยภาพรวม

เมื่อแรกเข้าโครงการพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับพอใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การบริหารงานของโรงเรียน และผลการเรียนรู้ของนักเรียน หลังเข้าร่วมโครงการพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านผลที่ได้รับจากการปฏิรูปการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยครู และกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบพัฒนาการในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าหลังเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนมีแนวโน้มในการปฏิรูปการเรียนรู้ในทิศทางที่ดีขึ้น โดยมีจำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับดี และดีมาก เพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวบ่งชี้ พบว่า มีพัฒนาการดีขึ้นจากระดับพอใช้เป็นระดับดี และดีมากทุกตัวบ่งชี้ การพัฒนาที่เห็นเด่นชัด ได้แก่ ผลที่ได้รับจากการปฏิรูปการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และผลการเรียนรู้ของนักเรียน

4.3.8 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน แยกตามสังกัด

เมื่อพิจารณาผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนแยกตามสังกัด พบว่า สังกัดเทศบาล สช. และ สปช. มีจำนวนร้อยละของการเพิ่มขึ้นของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนทั้งในระดับดีและดีมาก ส่วนสังกัด ดชด. ทบวง/สรภ. สศ. และอาชีวศึกษา มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นเฉพาะในระดับดีเท่านั้น และสังกัด กทม. มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นในระดับดีมากเพียงระดับเดียว ในทางกลับกัน สังกัดพลศึกษา ซึ่งมีเพียงโรงเรียนเดียวกลับมีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนลดลงจากระดับดีมากอยู่ที่ระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาแยกตามตัวบ่งชี้ พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการมีลักษณะเช่นเดียวกับภาพรวม ในสังกัด ดชด. ทบวง/สรภ. สปช. และอาชีวศึกษา ในขณะที่สังกัดอื่นมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับภาพรวมเพียงบางตัวบ่งชี้

4.4 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของครู

4.4.1 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวม

ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของครู แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีแนวโน้มในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยแรกเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในระดับพอใช้ หลังเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบพัฒนาการในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าหลังเข้าร่วมโครงการ จำนวนร้อยละของโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับดีและดีมากเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวบ่งชี้พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นในระดับดีและดีมาก

ทุกตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีร้อยละเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ ผลที่ได้รับจากการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้และทักษะกระบวนการ

4.4.2 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของครู แยกตามสังกัด

เมื่อพิจารณาผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของครู แยกตามสังกัด พบว่า สังกัด คชค. สช. และ สปช. มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในระดับดี และ ดีมาก ส่วนสังกัด เทศบาล สศ. และ อาชีวศึกษา มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้น เฉพาะในระดับดีมากเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า สังกัด ทบวง/สรง. ไม่มีการเปลี่ยนระดับของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ส่วนสังกัด กทม. และ พลศึกษา มีระดับของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนระดับดีมากลดลง เมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวบ่งชี้ พบว่าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการมีลักษณะเช่นเดียวกับภาพรวมในสังกัด คชค. เทศบาล สช. สปช. และ สศ. ส่วนสังกัดอื่นมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับภาพรวมเพียงบางตัวบ่งชี้

4.5 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง/กรรมการสถานศึกษา

4.5.1 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง/กรรมการสถานศึกษา โดยภาพรวม

ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง/กรรมการสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีแนวโน้มในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยเมื่อโรงเรียนแรกเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับพอใช้หลังเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวบ่งชี้พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการมีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นในระดับดีและดีมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวบ่งชี้พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นในระดับดี และดีมากทุกตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ การปฏิรูปการเรียนรู้และลักษณะการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ การพัฒนาทั้งโรงเรียนและผลที่ได้รับจากการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

4.5.2 ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง/กรรมการสถานศึกษา แยกตามสังกัด

ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง/กรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสังกัด พบว่า สังกัด สปช. และอาชีวศึกษา มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นทั้งในระดับดีและดีมาก ส่วนสังกัด คชค. เทศบาล พลศึกษา และ สศ. มีจำนวนร้อยละที่เพิ่มขึ้นเฉพาะระดับดีมากเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนสังกัด กทม. ไม่มีการเปลี่ยนระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวบ่งชี้พบว่า สังกัด สช. สปช. และ สศ. มีระดับของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในแต่ละตัวบ่งชี้แรกเข้าและหลังเข้าร่วมโครงการ สัมพันธ์กับภาพรวม ส่วนสังกัดอื่นมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่แตกต่างออกไป

4.6 ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับสภาพและผลการดำเนินงานของโรงเรียน

โรงเรียนได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับสภาพและผลการดำเนินงานของโรงเรียน ผลการประเมินพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียน ในด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ด้านครูและนักเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยในด้านผู้บริหาร ครอบคลุมการประเมินระดับมาก ในด้านความเข้าใจของผู้บริหารเกี่ยวกับเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน. (ตัวแปรตาม) และวิธีการที่จะช่วยให้ได้ผลตามเป้าหมาย (ตัวแปรต้น) ความเหมาะสมในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะด้านการจัดปัจจัยเกื้อหนุน รวมทั้งความรู้และเจตคติของผู้บริหาร และประเมินระดับค่อนข้างมากในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยที่ผู้บริหารต้องทำ รวมทั้งการบริหารจัดการในด้านการนิเทศภายใน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การประเมินโครงการ และผลการเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการ ส่วนในด้านครูครอบคลุมการประเมินระดับมากในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามตัวแปรต้นและระดับค่อนข้างมาก ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับตัวแปรต้น ตัวแปรตาม การวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของครู ในด้านนักเรียนครอบคลุมการประเมินระดับค่อนข้างมากเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนตามจุดเน้นของโรงเรียน และผลการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ส่วนการประเมินในระดับโรงเรียน แสดงผลการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เกี่ยวกับการรับรู้และเข้าใจบทบาทของบุคลากรทุกฝ่ายในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และการที่บุคลากรทุกฝ่ายดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างพร้อมเพรียงกันตามยุทธศาสตร์ที่โรงเรียนกำหนด

5. ความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนและการประเมินรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา

ความสำเร็จของการปฏิรูปโดยดำเนินการตามรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา ประเมินได้จากข้อมูลหลักฐานผลการเรียนรู้ ผลผลิต และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสรุปได้ว่า ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางบวกเป็นส่วนใหญ่

จากข้อมูลหลักฐานที่แสดงผลของการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน พบว่า รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา มีความเหมาะสมทั้งทางด้านแนวคิด ยุทธศาสตร์ และกระบวนการของรูปแบบ และมีประสิทธิผลทั้งในระดับบุคคล และระดับโรงเรียน รวมทั้งมีประสิทธิภาพทั้งภายนอกและภายใน นอกจากนั้นยังมีคุณภาพทางวิชาการในด้านศาสตร์การสอนและการวิจัยอีกด้วย

6. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและระดับความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

1) โรงเรียนที่มีระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในระดับสูงเป็นโรงเรียนที่นักเรียนมีผลการเรียนรู้และคุณลักษณะ ได้ทั้งระดับสูงและระดับต่ำ ข้อค้นพบนี้แสดงว่า ชุดโครงการ วพร. ได้ช่วยให้โรงเรียนมีระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนเปลี่ยนแปลง โดยทำให้ครู ผู้บริหาร และนักเรียน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง แต่ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมยังไม่ส่งผลให้เห็นการเปลี่ยนแปลงผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน

2) ปัจจัยด้านศักยภาพผู้บริหาร คุณภาพนักวิจัยภายนอก ตัวบ่งชี้รวมของครู และเพศของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ด้านระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยเฉพาะศักยภาพผู้บริหาร ซึ่งมีขนาดความสัมพันธ์สูง (0.859) น่าจะเป็นตัวทำนายระดับการพัฒนาของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนได้ดีที่สุด

3) โรงเรียนที่มีผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียนอยู่แล้ว เมื่อมาเข้าโครงการ วพร. ยิ่งทำให้มีผลการเรียนรู้และคุณลักษณะสูงมากยิ่งขึ้น

4) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนและคุณลักษณะของนักเรียนขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน สถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองและชุมชน และประสิทธิภาพการทำงานของผู้บริหารมากกว่า กระบวนการและผลการดำเนินงานของครูและผู้บริหาร

5) ผลการวิเคราะห์ถดถอยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน พบว่า ศักยภาพของผู้บริหารเป็นตัวทำนายหรือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระดับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนในโครงการ วพร. เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และศักยภาพของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับกระบวนการและผลการดำเนินงานของครูและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ยังไม่มียผลสะท้อนถึงผลการเรียนรู้และคุณลักษณะของนักเรียนโดยตรง

6.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

6.2.1 ปัจจัยด้านตัวบุคคล

นักเรียน มีการปรับเปลี่ยนวิธีเรียนรู้ มีการพัฒนาการเรียนรู้ตามจุดเน้นของโรงเรียน มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ครูเห็นความสำคัญ มีแรงจูงใจ มีความเข้าใจในเรื่องที่ทำ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้บริหาร ส่วนใหญ่มีความจริงใจ ตั้งใจจริง ทุ่มเท ทำงานหนัก เป็นแบบอย่าง และมีคุณธรรม สนใจเอาใจใส่ในการบริหารและพัฒนางานวิชาการ ได้แก่ การจัดปัจจัยเกื้อหนุนที่เหมาะสม การจัดระบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนำชุมชนมาร่วมในการพัฒนานักเรียน การสร้างแรงจูงใจ/ขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยมีระบบการประสาน สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามงานอย่างใกล้ชิด และการสร้างทีมงานที่เข้มแข็งให้เป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนงานปฏิรูปการเรียนรู้ นักวิชาการจากภายนอกโรงเรียน/สถานศึกษา ส่วนใหญ่มีความสามารถทางวิชาการ ตั้งใจมุ่งมั่นและใช้เวลากับการทำงานและร่วมเรียนรู้กับโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถนิเทศรูปแบบกัลยาณมิตร โดยใช้การชี้แนะทางปัญญากระตุ้นให้ครูคิดและตัดสินใจ

6.2.2 ปัจจัยด้านการดำเนินงาน

ปัจจัยเอื้อที่สำคัญ คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน การปฏิบัติงานแบบรวมพลัง การนิเทศติดตามผลแบบกัลยาณมิตรอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ความคิดและผลงานของตน กระบวนการให้คำปรึกษาอย่างเป็นขั้นตอน และการควบคุมคุณภาพของงานทั้งภายในและภายนอก นอกจากนี้คุณลักษณะร่วมของผู้ดำเนินงานทุกฝ่าย ก็เป็นปัจจัยเอื้อที่สำคัญ คือการเข้าร่วมโครงการด้วยความตั้งใจจริง การมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย รวมทั้งขวัญกำลังใจที่ดีและภาระงานประจำที่เหมาะสม

7. ปัญหาอุปสรรค

7.1 ด้านบุคคล

นักเรียน เคยชินกับการคอยรับความรู้มากกว่าจะเรียนรู้วิธีเรียน/แสวงหาความรู้ จึงต้องอาศัยเวลาและประสบการณ์ในการปรับเปลี่ยน ครู ขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบการสอน รวมทั้งกระบวนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการวิจัย ผู้บริหาร ขาดความรู้พื้นฐานด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย รวมทั้งขาดความพร้อมในการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม นักวิชาการจากภายนอก มีความคิดเห็นทางวิชาการและกระบวนการทำงานที่ไม่สอดคล้องกับครูและ/หรือผู้บริหาร หรือขาดความมุ่งมั่น หรือไม่มีเวลาให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอ หรือขาดความพร้อมทางวิชาการ จึงปฏิบัติหน้าที่เสริมสมรรถภาพให้แก่ครูและผู้บริหาร ได้ไม่สมบูรณ์

7.2 ด้านการปฏิบัติการวิจัย

ปัญหาความเคยชินกับการอบรมแบบให้ความรู้โดยตรง เมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ / อภิปรายการร่วมคิด ร่วมพิจารณาผลการดำเนินงาน จึงทำได้ยาก การขาดผู้ที่ช่วยเหลือทางวิชาการแก่โรงเรียน และการให้การชี้แนะ กระตุ้นให้คิดในเชิงลึก นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากเหตุสุดวิสัย คือ การที่นักวิจัยภายนอกที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพสูงต้องถอนตัวออกจากโครงการ เพราะมีภารกิจงานประจำมาก และมีผู้ประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต การเปลี่ยนโครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ล้วนส่งผลกระทบ ทำให้การดำเนินงานวิจัยของโรงเรียน และของนักวิจัยภายนอก ไม่ราบรื่น และล่าช้าในบางกรณี

ปัญหาอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น นักวิจัยทุกระดับสามารถดำเนินการแก้ไขให้มีผลกระทบทางลบต่อการวิจัยน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งต้องการการแก้ไขในเชิงระบบและในระยะยาว อาทิ (1) การขาดการสนับสนุน ส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัดให้โรงเรียน/สถานศึกษาดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (2) การขาดการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนางานของโรงเรียนและของเขตพื้นที่การศึกษา / ต้นสังกัด ที่เชื่อมโยงสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกัน (3) การเปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่โรงเรียนยังขาดระบบข้อมูลที่เป็นความจำขององค์กร และขาด

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการกิจการพัฒนาที่โรงเรียนกำลังดำเนินอยู่ระหว่างผู้บริหารเก่า – ใหม่ (4) การขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนระดับ/ ตำแหน่งของครูและผู้บริหารด้วยการทำเอกสารวิชาการ มีผลต่อเวลาที่ควรจะอุทิศให้แก่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน (5) ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

8. องค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา ส่งผลให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ดังนี้

1) องค์ความรู้ระดับโรงเรียน

1.1) ด้านครู

- ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน/สถานศึกษา โดยใช้วิธีการ/กระบวนการที่โรงเรียนเลือกและได้ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนามาแล้ว 4 รอบ เป็นเวลา 2 ปี
- ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานแบบรวมพลังทั้งโรงเรียน
- ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนจากงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู

1.2) ด้านผู้บริหาร

- ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม/ยุทธศาสตร์/แนวทาง/วิธีการในการบริหารวิชาการ
- ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารวิชาการจากงานวิจัยของผู้บริหาร

1.3) ด้านนักวิชาการจากภายนอก

- ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม/ยุทธศาสตร์/แนวทาง/วิธีการในการนิเทศ การส่งเสริมและพัฒนาครูและผู้บริหาร

2) องค์ความรู้ระดับโครงการวิจัยย่อย

เนื่องจากการดำเนินงานของโรงเรียนอยู่ภายใต้ร่มของโครงการย่อยโดยโครงการย่อย 1 โครงการ มีโรงเรียนในความดูแลประมาณ 1-6 โรงเรียน หัวหน้าโครงการจะมีประเด็นวิจัยที่ตนสนใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน/สถานศึกษาทั้งหมดที่อยู่ในโครงการของตน เป็นผลทำให้ได้องค์ความรู้ที่กว้างขวางขึ้นในระดับโครงการย่อย ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้จะปรากฏอยู่ในรายงานวิจัยระดับโครงการ (ย่อย) จำนวน 49 โครงการ

3) องค์ความรู้ระดับโครงการวิจัยแม่บท

เพื่อประโยชน์ในระดับกว้าง โครงการวิจัยแม่บทได้ทำหน้าที่สังเคราะห์ข้อความรู้จากผลงานของโครงการวิจัยย่อยทั้ง 49 โครงการ รวม 135 โรงเรียน ได้ผลิต ดังนี้

3.1) บทสรุปการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนระดับโครงการวิจัยย่อย
จำนวน 49 โครงการ โดยแต่ละโครงการจะประกอบด้วย (1) บทสรุปรายงานวิจัยระดับโครงการ และ
(2) บทสรุปนวัตกรรมการปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียน/สถานศึกษาทั้งหมดที่อยู่ในโครงการ

3.2) แค็ตตาล็อก (catalog) รูปแบบการปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา
ของโรงเรียน 135 โรงเรียน

รูปแบบการปฏิบัติการเรียนรู้ที่ปรากฏในแค็ตตาล็อกจะให้ข้อมูลสรุปของนวัตกรรม
ของแต่ละโรงเรียน/สถานศึกษา รวมทั้งสถานที่ติดต่อ โดยจัดจำแนกตามวิธีการจัดการเรียนรู้ (ตัวแปรต้น)
และตามเป้าหมายที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน/สถานศึกษา (ตัวแปรตาม)

ผู้สนใจสามารถเปิดแค็ตตาล็อกเพื่อสำรวจว่ามีใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และได้
ผลอย่างไร และมีอะไรที่น่าจะตรงหรือใกล้เคียงกับความสนใจของตนมากที่สุด โดยมีสถานที่ติดต่อให้ เพื่อ
การติดตามศึกษาในรายละเอียดต่อไป

3.3) การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย : องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนา

เนื่องจากโรงเรียน/สถานศึกษา จำนวน 135 โรงเรียน ได้ดำเนินการวิจัยและ
พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันหลากหลาย เหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้าง คณะวิจัยจึงได้นำ
งานวิจัยที่ใช้วิธีการหลักที่เหมือนกัน มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในวิธีการนั้นๆ ที่กว้างขึ้น ทำให้ได้
ผลงานดังนี้

3.3.1) หนังสือเรื่อง “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ: องค์ความรู้จากการวิจัยและ
พัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน” ประกอบด้วยข้อความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน /
สถานศึกษา จำนวน 68 แห่ง ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ: องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

- (1) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์
(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา 17 แห่ง)
- (2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทักษะการคิดและกระบวนการคิด
(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา 14 แห่ง)
- (3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้โครงงาน
(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา 12 แห่ง)
- (4) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทักษะการสื่อสาร
(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา 10 แห่ง)
- (5) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกระบวนการกลุ่ม
(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา 8 แห่ง)
- (6) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทักษะวิชาชีพ
(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา 2 แห่ง)

(7) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โครงการตามพระราชดำริฯ

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา 5 แห่ง)

3.3.2) หนังสือเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย: องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน” ประกอบด้วยข้อความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน/ สถานศึกษา จำนวน 44 แห่ง ดังนี้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย: องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

(1) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 16 แห่ง)

(2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง)

(3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง)

(4) การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 5 แห่ง)

(5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบพหุปัญญา(MI)

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง)

(6) การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ 4 MAT

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง)

(7) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์(EL)

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 2 แห่ง)

3.3.3) หนังสือเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา(CIPPA MODEL) : องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน” (สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน/สถานศึกษา 8 แห่ง)

3.3.4) สำหรับผลงานอีก 3 กลุ่ม ซึ่งเป็นงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน/สถานศึกษาอีกจำนวน 15 แห่ง ตามรายชื่อต่อไปนี้ เป็นเรื่องที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ไม่ได้ใช้วิธีการหลักเดียวกันจึงไม่สามารถนำมาสังเคราะห์ร่วมกันได้

1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย (สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง)

2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามดัชนีบ่งชี้ของสถานศึกษา

(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง)

3) การพัฒนาโรงเรียนเป็นบ้านที่สอง(สังเคราะห์จากงานวิจัยและพัฒนาของ
โรงเรียน / สถานศึกษา จำนวน 5 แห่ง)

หนังสือซึ่งเป็นผลผลิตจากการสังเคราะห์งานวิจัยและพัฒนาของโรงเรียน/
สถานศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้น คาดว่าจะมีการนำไปจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อไป สำหรับผู้สนใจสามารถ
ขอศึกษาได้ที่สำนักงานโครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและพัฒนาแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนที่ได้นำเสนอข้างต้น คณะวิจัย
ขอนำเสนอข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การนำผลการวิจัยไปใช้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานทางการศึกษา/องค์กรที่รับผิดชอบงานการปฏิรูปการศึกษา
และที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 สนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียน/สถานศึกษา 135 แห่ง ที่ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้
ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา ในชุดโครงการ วพร. ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อ
ไป เนื่องจากระยะเวลาในการปฏิรูปประมาณ 2 ปี ที่ผ่านมา ยังไม่เพียงพอต่อความยั่งยืนของการปฏิรูป แต่
ได้ช่วยให้บุคลากรปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการปฏิบัติ ซึ่งเป็นขั้นที่ยากที่สุด เปรียบเสมือนการเดิน
เกวียนขึ้นภูเขา ช่วง 2 ปีของกระบวนการปฏิรูปได้ช่วยให้เกวียนเกือบจะถึงส่วนที่เป็นที่ราบของยอดเขา
หากได้รับการเข็นต่อให้ถึงที่ราบอย่างปลอดภัย การขับเคลื่อนต่อไปก็จะเป็นไปได้อย่างสะดวกและง่ายขึ้น
โรงเรียนจำนวนหนึ่งที่ระดับการพัฒนายังไม่คงที่ หากไม่ได้รับการสนับสนุนที่พอเพียง ก็เป็นไปได้ที่บาง
โรงเรียนจะตกกลับมาสู่ที่เดิม

1.1.2 สนับสนุนการใช้ประโยชน์ของโรงเรียนในชุดโครงการ วพร. ในการขยายผลไปสู่
โรงเรียนอื่น ๆ โดยส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้โรงเรียนเหล่านี้เป็นฐานในการช่วยเหลือพัฒนา
โรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งนอกจากจะช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางครอบคลุมโรงเรียน/
สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดแล้ว ยังช่วยให้โรงเรียนต้นแบบ
เกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

1.1.3 สนับสนุนให้โรงเรียน/สถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานนำรูปแบบการปฏิรูปและรูปแบบ
การขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปใช้อย่างกว้างขวาง
เนื่องจากรูปแบบฯ สามารถช่วยพัฒนาบุคลากรทั้งโรงเรียน รวมทั้งสามารถช่วยพัฒนานักวิชาการใน
การทำงานร่วมกับโรงเรียนได้ด้วย

1.1.4 เร่งรัดการกระจายอำนาจทุกระดับ โดยเน้นการพัฒนา/การปฏิรูปที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน พร้อมทั้งมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแนวคิดของการกระจายอำนาจตามความหมายที่แท้จริง เพื่อช่วยให้การกระจายอำนาจเกิดผลสูงสุดในทางปฏิบัติ

1.1.5 สนับสนุนให้เขตพื้นที่การศึกษา มีการทำงานร่วมกับโรงเรียนในลักษณะของการสนับสนุนส่งเสริม มากกว่าการสั่งการ และแสวงหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และการปฏิบัติของนักวิชาการ/ศึกษานิเทศก์ ให้เอื้อต่อความสำเร็จในการทำงานร่วมกับโรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การประเมินผล การนิเทศ และการวิจัย เพื่อช่วยให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่โรงเรียน

1.1.6 สนับสนุนให้สถาบันครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ ทั่วประเทศร่วมมือเรียนรู้กับโรงเรียน (K-12 collaboration network) โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนานิสิตนักศึกษาครู (school-based training) พัฒนาองค์ความรู้ด้านศาสตร์การสอนที่เหมาะสมกับบริบทไทย รวมทั้งพัฒนาบุคลากรของสถาบันให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสามารถทำงานร่วมกับโรงเรียนอย่างได้ผล รวมทั้งพัฒนาระบบนักวิชาการพี่เลี้ยงเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน ซึ่งเป็นงานบริการสังคมทางด้านวิชาการที่อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาพึงปฏิบัติอีกด้านหนึ่ง

1.1.7 พัฒนา/ปรับปรุงระบบพี่เลี้ยงทางวิชาการ (academic mentor system) เพื่อช่วยโรงเรียน/สถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มพี่เลี้ยงที่เป็นนักวิชาการ และกลุ่มพี่เลี้ยงที่เป็นครูในโรงเรียน ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากเป็นความต้องการและความขาดแคลนที่สูงมาก โรงเรียน/สถานศึกษาแทบทุกแห่ง ต้องการความช่วยเหลือจากพี่เลี้ยง แต่ไม่สามารถหาบุคคลที่เหมาะสมมาช่วยได้

1.1.8 พัฒนา/ปรับปรุงระบบการคัดเลือกและการพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียน/สถานศึกษาเพื่อให้ได้ผู้บริหารที่มีคุณสมบัติเอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง เนื่องจากผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้และการศึกษา โรงเรียน/สถานศึกษาที่มีผู้บริหารที่ขาดความรู้ ความสามารถ และความจริงใจในการปฏิบัติงาน จะส่งผลทางลบต่อการเรียนรู้ของครูและนักเรียนจำนวนมาก ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ คือผู้ที่สามารถบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการบริหารวิชาการ ทั้งทางด้านการจัดปัจจัยเกื้อหนุน และระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และเหนือสิ่งอื่นใด เป็นผู้ที่ยึดประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.9 พัฒนา/ปรับปรุงระบบการสนับสนุนบุคลากรของหน่วยงาน/องค์กร ที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง การพัฒนางานและความก้าวหน้าในวิชาชีพของบุคลากรทุกระดับ เช่น การส่งเสริมบุคลากรที่มีประสิทธิภาพที่ทำหน้าที่เป็นแกนนำหรือต้นแบบให้ผู้อื่น ให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยการให้การสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดให้มีงบประมาณสนับสนุน การจัดให้เป็นภาระงาน หรือการเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น ส่วนบุคลากรที่ขาดประสิทธิภาพก็จัดให้มีระบบการนิเทศติดตาม กำกับและการสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาตนเองและพัฒนางานตามเป้าหมาย เป็นต้น

1.1.10 ทบทวนและปรับปรุงระบบการทำงานและภาระงานของครู ให้เหมาะสม เนื่องจากครูจำนวนมากต้องรับภาระงานเร่งด่วนจำนวนมาก ที่ไม่ใช่งานในหน้าที่หลักโดยตรง ทำให้ครูต้องละทิ้งงานในหน้าที่หลัก คือ การจัดการเรียนการสอน และการดูแลนักเรียน ซึ่งส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และการปฏิบัติงานของครู

1.1.11 เร่งปรับปรุงระบบการประเมิน เพื่อกำหนดตำแหน่งของบุคลากรให้สอดคล้องกับระบบการพัฒนาคุณภาพงานตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับระบบการบริหารงานบุคคลใหม่ตามมาตรฐานวิชาชีพของครู และผู้บริหาร โดยมีการเร่งพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมินการเข้าสู่ตำแหน่งทั้งของครู และผู้บริหาร และมีการกำหนดแนวการปฏิบัติเพื่อรองรับการประเมินให้ชัดเจน และให้เป็นการประเมินการปฏิบัติงานตามสภาพจริง

1.1.12 สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การรวบรวมนวัตกรรมการศึกษา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ผลงานวิจัย องค์ความรู้ แหล่งเรียนรู้ วิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ และพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ เพื่อความสะดวกในการใช้ประโยชน์ รวมทั้งการส่งเสริมการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา

1.2.1 ส่งเสริมโรงเรียน/สถานศึกษาในชุดโครงการ วพร. ในเขตพื้นที่ของตน ให้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับที่ดีขึ้น และยั่งยืน และสนับสนุนให้เป็นโรงเรียนต้นแบบดำเนินการขยายผลสู่โรงเรียนอื่น ๆ

1.2.2 สนับสนุนให้โรงเรียน/สถานศึกษา ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา โดยสร้างแรงจูงใจและจัดระบบเกื้อหนุนการปฏิบัติงานของโรงเรียน

1.2.3 พัฒนาสมรรถภาพทางด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน/สถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การจัดระบบนิเทศภายในโรงเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชนและการใช้การวิจัยในการพัฒนางานเพื่อช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้เกิดผลสูงสุด

1.2.4 พัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการทำงานแบบรวมพลัง อันจะส่งผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนในภาพรวม

1.2.5 พัฒนาระบบนักวิชาการที่เลี้ยง ให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียนในเขตพื้นที่ของตน เสริมสมรรถภาพทางวิชาการและการทำงานร่วมกับโรงเรียนให้นักวิชาการเพื่อช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพ และจัดระบบให้บุคคลดังกล่าวมีเวลาเข้าไปร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับโรงเรียนอย่างเพียงพอและอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี เพื่อความยั่งยืน

1.2.6 พัฒนาระบบครูพี่เลี้ยง (mentor) เพื่อเป็นแกนนำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน และร่วมช่วยเหลือนักวิชาการพี่เลี้ยงในโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาความขาดแคลนนักวิชาการพี่เลี้ยงแล้ว ยังเป็นการช่วยพัฒนาครูที่มีศักยภาพให้สามารถพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพและความก้าวหน้าทางวิชาชีพมากยิ่งขึ้น

1.2.7 สนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายการปฏิรูปการเรียนรู้ในเขตพื้นที่การศึกษาและระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการวิจัยและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน และระหว่างเขตพื้นที่

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน/สถานศึกษา

1.3.1 ด้านโรงเรียน ผู้บริหาร

- 1) เร่งปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของนักเรียน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน ฯลฯ ให้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะผู้เรียนรู้
- 2) เชื่อมโยงและบูรณาการงานหลายด้านของโรงเรียนและจัดให้เป็นระบบ เพื่อช่วยให้การทำงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความซ้ำซ้อนต่าง ๆ เช่น มีการเชื่อมโยงงานด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการวิจัย ให้เป็นเรื่องเดียวกัน
- 3) นำรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนาไปใช้อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปี จนกระทั่งเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย และบูรณาการเข้าสู่ระบบการทำงานปกติ
- 4) แสวงหาแนวคิด แนวทาง ยุทธศาสตร์ วิธีการ และนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน
- 5) แสวงหานักวิชาการ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ มาช่วยเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ให้แก่บุคลากรของโรงเรียน
- 6) ส่งเสริมและพัฒนาครูที่มีศักยภาพให้สามารถทำหน้าที่เป็นครูแกนนำการเปลี่ยนแปลง และจัดระบบสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่ครูเหล่านั้น
- 7) บริหารงานแบบมีส่วนร่วมและส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมทั้งการทำงานแบบรวมพลัง
- 8) เสริมพลังอำนาจ (empower) บุคลากรของโรงเรียน โดยการพัฒนาความรู้ความสามารถในทุก ๆ ด้าน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ทางด้านหลักสูตร การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศภายในอย่างเป็นกัลยาณมิตร การนิเทศโดยใช้การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การวิจัยและพัฒนา และความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน
- 9) พัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้มีความใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอยู่เสมอ

10) จัดภาระงานของครูให้เหมาะสม ให้ครูสามารถปฏิบัติงานที่เป็นหน้าที่หลักคือ การจัดการเรียนการสอน และการดูแลนักเรียนได้เต็มที่ และจัดปัจจัยเกื้อหนุนครูให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

11) จัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสอนของครู

12) ส่งเสริมกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา นักเรียน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งให้การศึกษาแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

13) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศสำหรับโรงเรียนและครูใช้ในการปฏิบัติงาน

1.3.2 ด้านครูและนักเรียน

- 1) เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2) ร่วมมือในการรวมพลังกันปฏิรูปการเรียนรู้ตามรูปแบบ หรือแนวทางที่โรงเรียนเลือก
- 3) จัดระบบการทำงานให้สามารถปฏิบัติหน้าที่หลักได้อย่างครบถ้วน ได้แก่ การเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การร่วมนิเทศการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การช่วยแก้ปัญหาให้คำปรึกษาและดูแลผู้เรียน การสัมพันธ์กับชุมชน และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
- 4) จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปรับปรุง 2545) และพัฒนาตนเองให้มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
- 5) พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและการสอนของครู เพื่อนำไปใช้ประโยชน์
- 6) เชื่อมโยงการเรียนการสอนของตนกับการประกันคุณภาพของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำรูปแบบไปใช้

2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน/สถานศึกษาที่สนใจในการนำรูปแบบไปใช้

2.1.1 ควรศึกษาหนังสือเรื่อง “รวมพลังทั้งโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการวิจัยและพัฒนา : เรื่องยากที่ทำได้จริง” ซึ่งให้รายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินการตามรูปแบบปฏิรูปการเรียนรู้

2.1.2 ดำเนินงานตามคำแนะนำที่ให้ไว้ในหนังสือที่ละขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานในขั้นต่อ ๆ ไป

2.1.3 รูปแบบฯ ให้แนวทางและกระบวนการเฉพาะที่สำคัญ ๆ โรงเรียน/สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมขั้นตอนที่จำเป็นอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของตน

2.1.4 หากเป็นไปได้ โรงเรียนควรรหาเครือข่ายเป็นเพื่อนร่วมทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อที่จะได้ปรึกษากันและกัน ช่วยเหลือกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน

2.1.5 โรงเรียนควรแสวงหาแหล่งวิชาการ โดยเฉพาะที่อยู่ในท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนตามความต้องการที่เกิดขึ้น

2.1.6 ควรมีการนิเทศการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากรอย่าง ค่อยเนื่องและสม่ำเสมอ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิรูป

2.1.7 ควรส่งเสริมการทำงานในระบบทีม เพราะจะช่วยให้การทำงานแบบรวมพลังกันมี ประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

2.1.8 ให้ความสำคัญกับทีมแกนนำการเปลี่ยนแปลง และควรมีการพัฒนาทีมแกนนำ รวมทั้งจัดระบบสนับสนุนทีมแกนนำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในโรงเรียน ขนาดใหญ่

2.1.9 ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารควรทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และร่วมงาน กับคณะครูทุกชั้นตอน

2.1.10 ให้เวลาบุคลากรในการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยน ไม่บีบบังคับหรือเร่งให้เกิดผลจน เกินไป

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากร/หน่วยงานที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนตาม รูปแบบฯ

2.2.1 ศึกษายุทธศาสตร์ 5C ที่ได้จากการวิจัยนี้ เพื่อใช้ในการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ ของโรงเรียนตามรูปแบบฯ

2.2.2 ศึกษายุทธศาสตร์ กระบวนการ และวิธีการในการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง โรงเรียน ที่ได้จากการวิจัยนี้เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมการปฏิรูป

2.2.3 ศึกษาและพัฒนา/ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของตนเองในการทำงานร่วมกับโรงเรียน ให้อยู่ในฐานะผู้ร่วมเรียนรู้

2.2.4 ศึกษาและพัฒนาทักษะกัลยาณมิตรนิเทศ รวมทั้งทักษะการชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) ซึ่งส่งเสริมการคิดของครู และการเรียนรู้แบบนำตนเอง

2.2.5 ทำงานร่วมกับโรงเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม และความจำเป็น

2.2.6 เปิดโอกาสให้โรงเรียนให้ข้อมูลป้อนกลับ รับฟัง และนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการ พัฒนางานต่อไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน/สถานศึกษา ในชุดโครงการ วพร.

3.1 โรงเรียน/สถานศึกษา ควรมีการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา ต่อเนื่องจนกระทั่งเกิดผลในระดับที่พึงพอใจสูงสุด และควรมีการบูรณาการงานการปฏิรูปการเรียนรู้เข้าสู่ระบบการทำงานตามปกติ

3.2 โรงเรียน/สถานศึกษา ควรมีการดำเนินการขยายผลการปฏิรูปไปสู่โรงเรียนอื่น ๆ โดยมีการจัดระบบการขยายผลที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาผลข้างเคียง

3.3 โรงเรียน/สถานศึกษา ควรประชาสัมพันธ์ผลงานให้โรงเรียนอื่น ๆ และเขตพื้นที่การศึกษา รับทราบ เพื่อการขยายผลอย่างเป็นระบบ

3.4 โรงเรียน/สถานศึกษา ควรรวบรวมนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูรายบุคคล เพื่อการเผยแพร่ทั่วไป

3.5 โรงเรียน/สถานศึกษา ควรมีการพัฒนาบุคลากร และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

เอกสารและสื่อเผยแพร่ในชุดโครงการ วพร.

รายการหนังสือที่ได้รับการตีพิมพ์ (Published Materials)

- 1 ทิศนา แจมมณี และคณะ. รายงานการวิจัยชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 2 ทิศนา แจมมณี และคณะ. ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน : เรื่องยากที่ทำได้จริง. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 3 ทิศนา แจมมณี และภานิต ประมวลศิลป์ชัย,บรรณาธิการ. ประสบการณ์และยุทธศาสตร์ของผู้บริหารในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เมธาธิปส์, 2547.
- 4 ทิศนา แจมมณี และคณะ. การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน : ประสบการณ์และกลยุทธ์ของนักวิชาการในการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), 2547.
- 5 ทิศนา แจมมณี และคณะ. เมนูงานเด็ด : แผนการจัดการเรียนรู้คัดสรร. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 6 ทิศนา แจมมณี และนางลัดกษณ์ วิรัชชัย. แก้วก้าวสู่ความสำเร็จในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและการสังเคราะห์งานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: นิชิน แอควอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป, 2546.
- 7 ทิศนา แจมมณี และคณะ. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ : องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 8 ทิศนา แจมมณี และคณะ. การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย : องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. . กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

- 9 ทิศนา แคมมณี และคณะ. การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA MODEL) : องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 10 ทิศนา แคมมณี และคณะ. แค็ตตาล็อก (catalog) รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 11 ทิศนา แคมมณี และคณะ. เอกสารประชาสัมพันธ์ : การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 12 ทิศนา แคมมณี และคณะ. แนวคิดพื้นฐานของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยระบบการวิจัยและพัฒนาและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาฯ. ใน การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน , หน้า 1 – 22. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2546. (พิมพ์เผยแพร่โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ)

รายการสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ (Unpublished Materials)

- 13 ทิศนา แคมมณี และคณะ. โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ระดับโครงการวิจัยย่อย (รหัสโรงเรียน 001 – 135) : บทสรุปรายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547. (เป็นชุด 49 ฉบับ)
- 14 ทิศนา แคมมณี และคณะ. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร : รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 15 ทิศนา แคมมณี และคณะ. ประมวลบทความและเอกสารเผยแพร่. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 16 ทิศนา แคมมณี และคณะ. ประมวลจดหมายข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์: จดหมายข่าว เครือข่ายวพร.. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

- 17 ทิศนา แคมมณี และคณะ. วัติตทัศน์ : การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาโดยใช้
กรณีศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด. กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- 18 ทิศนา แคมมณี และคณะ. ระบบข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.
กรุงเทพมหานคร: โครงการ วพร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

